

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วยิ่ง ๆ ขึ้น ที่เห็นได้ชัดคือ ทางด้านวิทยาการเจริญก้าวหน้า แต่ว่าศีลธรรม จริยธรรมเสื่อมทรามลง มนุษย์ทุกวันนี้ไม่อาจจะดำรงชีวิตอยู่อย่างสุขสบายเหมือนเมื่อก่อนแล้ว วิธีชีวิตของมนุษย์ได้เปลี่ยนไปเป็นชีวิตที่ดิ้นรน เร่งรีบ ปากกัดตีนถีบ มีใครยวสาวได้สาวเอา มากขึ้นทุกที ฉะนั้นมีความจำเป็นที่มนุษย์ต้องปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ สัตว์บางชนิด อาทิเช่นจิ้งจก มีการปรับตัวให้ตัวขาวเหมือนสีขาของตึกได้ นั่นเป็นการปรับตัวของสัตว์ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อความปลอดภัยจากศัตรู มนุษย์เป็นสัตว์ที่ประเสริฐกว่าเพราะว่าธรรมชาติได้สร้างร่างกาย และสมองให้เป็นพิเศษ จึงปรับตัวได้ดีกว่าสัตว์โลกทั้งหลายทั้งปวง เมื่อมีการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในสังคม มนุษย์ก็จำเป็นต้องปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมให้ได้ จะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือปฏิบัติต่อสสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมทุกวันนี้ มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาทางที่จะต้องสนองความต้องการทั้งของตนเองและสังคมอยู่ตลอดเวลา ชีวิตเราทุกคนเต็มไปด้วยความต้องการ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองอยู่เสมอ เช่น ความต้องการทางกาย ความต้องการทางใจ และความต้องการทางสังคม เป็นต้น การที่จะตอบสนองความต้องการนั้น บางครั้งก็มีอุปสรรคไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ ย่อมเกิดความไม่สบายใจ ตัดสินใจแก้ปัญหาไม่ถูก เกิดความเครียด เกิดความคับข้องใจ เกิดความวิตกกังวล เกิดความทุกข์ บุคคลต้องหาทางขจัดความไม่สบายใจให้หมดไป ด้วยการปรับตัว (Adjustment) อุปสรรคที่เกิดขึ้นดังกล่าวมานั้น บุคคลต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์นั้น ๆ ให้ได้ มิฉะนั้น จะเป็นผลให้สุขภาพจิตเสียได้

มนุษย์ทุกผู้ทุกนามปรารถนาที่จะดำรงชีวิตอย่างผาสุก ความผาสุกหรือความสุขของคนเราในแต่ละคนไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความพอใจในลักษณะของชีวิตของเขาเอง เคล็ดลับความสุขสบายของมนุษย์อยู่ที่ “ความสามารถในการปรับตัว” นั่นเอง ดังความหมายของการปรับตัวที่กันยา สุวรรณแสง (2533) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การปรับตัวคือ การปรับกายปรับใจให้อยู่ในสังคม

ได้ในสภาวะแวดล้อมสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข

นักจิตวิทยาเห็นว่า ควรมีการปรับตัวเพราะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ ทำให้การปรับตัวของบุคคลเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สุภาพรรณ โคตรจรัส, 2527) โดยการปรับตัวเป็นองค์ประกอบหนึ่งทางด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ทางด้านอารมณ์

เนื่องด้วยการปรับตัวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้ที่มีการปรับตัวที่ดีกว่าจะเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ที่มีการปรับตัวได้น้อย สุชา จันทน์เอม (2531) กล่าวว่า บุคคลที่มีการปรับตัวได้ดี มีสุขภาพจิตดี จะเป็นผู้มีชีวิตอยู่อย่างสดชื่น รื่นเริง สามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รู้จักใช้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และพยายามแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่ตนประสบ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น มีปรัชญาว่า “เป็นสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มุ่งเน้นการผลิต และพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข ให้มีความรู้ มีทักษะและเจตคติในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองนโยบาย การพัฒนาสาธารณสุขของประเทศ” โดยเปิดรับนักศึกษา 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ หลักสูตรทันตภิบาล และหลักสูตร เจ้าพนักงานเภสัชกรรม มีระยะเวลาศึกษา 2 ปี และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการในกระทรวงสาธารณสุขต่อไป โดยปฏิบัติงานที่สถานอนามัย และโรงพยาบาลชุมชน (คู่มือนักศึกษา, 2537)

นักศึกษาทั้งสามหลักสูตร จะมีอายุอยู่ระหว่าง 16 -25 ปี (คู่มือนักศึกษา, 2537) เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อจากช่วงวัยรุ่นมาสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ต้องเข้ามาพักในหอพัก ซึ่งแตกต่างไปจากการพักอยู่กับครอบครัว บุคคลใกล้ชิดคุ้นเคย เปลี่ยนเพื่อน พบเพื่อนกลุ่มใหม่ที่หลากหลาย เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ลักษณะการเรียนโดยเรียนเนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง ๆ สิ่งเหล่านี้นักศึกษาต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการปรับตัว ระยะเวลาในการปรับตัวของนักศึกษาแต่ละคนแตกต่างกันออกไป ถ้า นักศึกษาคนใดปรับตัวไม่ได้ก็ทำให้มีผลต่อการเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในที่สุดก็ต้องซ้ำชั้น หรือต้องพ้นสถานภาพการเป็นนักศึกษา เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ ทำให้รัฐสูญเสียเวลาและงบประมาณในการผลิตบุคลากร

จำนวนนักศึกษาที่ต้องเรียนซ้ำชั้นและพ้นสภาพนักศึกษามีมากถึงร้อยละ 7.78 ในปีการศึกษา 2536-2537 การที่นักศึกษาต้องพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา ต้องเรียนซ้ำชั้นใช้เวลาในการ

ศึกษามากกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นับเป็นความสูญเสียทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในขณะที่รัฐบาลมีทรัพยากรและงบประมาณอย่างจำกัด นอกจากนั้นยังเป็นการสูญเสียของผู้ปกครองของนักศึกษาที่ต้องเรียนซ้ำชั้น หรือต้องออกจากการศึกษา และนักศึกษาต้องเสียเวลาเริ่มต้นใหม่

เมื่อนักศึกษาจบไปปฏิบัติงาน ในการปฏิบัติงานสาธารณะสุขของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในระดับตำบลนั้น พบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานมากมาย (สมหมาย วงษ์ชำนาญ, 2538) สามารถจำแนกได้ดังนี้

(1) ด้านการบริหาร พบว่า การสนับสนุนเกี่ยวกับงานพัสดุของทางราชการไม่เพียงพอ มีความพอใจเล็กน้อยในค่าตอบแทนที่ได้รับ และไม่มีการเบิกค่าตอบแทนล่วงเวลาเมื่อปฏิบัติงานราชการนอกเวลา เนื่องจากรายรับของสถานีนามัยไม่เข้าเกณฑ์ในการเบิกค่าล่วงเวลา

(2) ด้านบริการ มีการออกท้องที่ และปฏิบัติงานบนสถานีนามัยในสัดส่วนที่เท่ากัน ซึ่งควรจะเป็นการปฏิบัติงานเชิงรุกมากกว่าคอยตั้งรับให้บริการที่สถานีนามัย เนื่องจากแนวนโยบายในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะต้องเป็นผู้ชี้แนะ หรือเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานสาธารณสุขให้กับองค์กรในชุมชน

(3) ด้านวิชาการ มีปริมาณระเบียบรายนงานทำเพื่อสนองหน่วยเหนือมากกว่าใช้แก้ปัญหาชุมชน ในการนิเทศงานไม่มีการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงาน ไม่มีการเสนอโครงการใหม่ ๆ เนื่องจากต้องรับนโยบายและแผนงานจากหน่วยเหนือ ทำให้ต้องปฏิบัติงานตามคำสั่ง และไม่สอดคล้องกับปัญหาในท้องถิ่นนั้น ๆ

(4) ด้านตัวเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่มีความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการปฏิบัติงาน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่จะเสนอโครงการใหม่ ๆ กับหน่วยเหนือ

(5) ด้านสิ่งแวดล้อม ความร่วมมือของชุมชนในการปฏิบัติงานได้รับความร่วมมือบ้างพอสมควร บรรยากาศในการทำงานกับเพื่อนร่วมงานส่วนใหญ่ไม่มีความขัดแย้งกัน สิ่งแวดล้อมสภาพอาคาร สถานที่พัก และที่ทำงานโดยทั่วไปดี

จะเห็นได้ว่า ในการทำงานเมื่อจบการศึกษาแล้ว นักศึกษาจะพบปัญหาอุปสรรคมากมาย ทำให้เกิดความเครียด วิตกกังวล ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ นักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการปรับตัว เพื่อที่จะเป็นผู้ที่ทำงานได้อย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน สามารถเข้ากับประชาชนและเพื่อนร่วมงานได้

จากข้อมูลทีกล่าวนมาเป็นลำดับ แสดงให้เห็นว่า การปรับตัว มีความจำเป็นต่อนักศึกษามาก ทั้งขณะศึกษาเล่าเรียนและเมื่อจบการศึกษาแล้ว

ประสาร ทิพย์ธารา (2521) กล่าวว่า อิทธิพลที่ทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวในวัยรุ่น ใน
 ล้วนตัวเด็กเอง ทางร่างกาย กล่าวคือ มีผู้ศึกษาว่าเด็กที่เกเร มีปัญหาความประพฤติ การปรับตัว
 มักจะเป็นเด็กที่รูปร่างผิปกติ หรือหน้าตาชั่วร้ายชั่วเหว ด้านสติปัญญา พบว่าเด็กที่มีปัญหาด้าน
 ความประพฤติ ด้านการปรับตัว จะมีสติปัญญาต่ำ

นอกจากนี้ จากการศึกษาของไพจิตร ผักเจริญผล (2523) โดยศึกษาความสัมพันธ์
 ระหว่างอัตมโนทัศน์ การปรับตัว และสติปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนใน
 เขตกรุงเทพมหานคร 3 โรงเรียน และในจังหวัดใกล้เคียงจำนวน 4 โรงเรียน มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 233 คน
 วัดโดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพ แบบวัดอัตมโนทัศน์ แบบวัดการปรับตัว และแบบทดสอบแมทธิวส์
 ก้าวหน้า ฉบับมาตรฐาน พบว่า อัตมโนทัศน์และการปรับตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับสติปัญญา การปรับตัวและ
 สติปัญญา และไม่พบความสัมพันธ์ของอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวและความสอดคล้องของ
 อัตมโนทัศน์กับสติปัญญา

แต่ในงานวิจัยของสุภาพรณ โคตรจรัส (2524) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา
 การปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาจากทุกคณะ
 ทุกระดับชั้นปี จำนวน 2009 คน ใช้แบบสำรวจปัญหาของนักศึกษาเก็บข้อมูล พบว่าปัญหาด้านการ
 ปรับตัวทางการเรียน ด้านการเงินและที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และปัญหาด้านการปรับตัวทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบ
 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ดังที่กล่าวมาแล้ว อาจจะสรุปได้ว่านักศึกษาที่มีปัญหาการปรับตัวในด้านต่าง ๆ มีแนวโน้ม
 ที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวและ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ทั้งสามหลักสูตร ว่าปัญหาการปรับตัวในด้านใด
 ของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อันจะช่วยเป็นแนวทางในการจัดกระบวน
 การเรียนการสอนเพื่อการปรับตัวที่ดีของนักศึกษา และเพื่อเป็นการเตรียมบุคคลให้เป็นผู้ใหญ่ที่
 ปรับตัวได้ในสังคมอย่างมีความสุข ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติ และมีความรับผิดชอบในฐานะที่
 เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะของปัญหาการปรับตัวของนักศึกษา วิทยาลัยการสาธิตสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัญหาการปรับตัว กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา วิทยาลัยการสาธิตสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัญหาการปรับตัวด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา วิทยาลัยการสาธิตสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษา วิทยาลัยการสาธิตสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย เฉพาะปัญหาการปรับตัวด้านต่าง ๆ 11 ด้านเท่านั้น โดยใช้แบบสำรวจปัญหาของนักศึกษา ของสุภาพรณ โคตรจรัส (2524) ซึ่งปรับปรุงมาจาก แบบสำรวจปัญหาสำหรับนักศึกษาของมูนีย์ (Mooney Problem Check List: College Form)

1.3.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาในกลุ่มนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2538 ของทั้ง 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ และเจ้าพนักงานเกษตรกรรม

1.4 ขอบเขตของข้อมูล

ข้อมูลปัญหาของนักศึกษา วิทยาลัยการสาธิตสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ตอบแบบสำรวจ ที่สำรวจปัญหาของนักศึกษา ของสุภาพรณ โคตรจรัส (2524) ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบสำรวจปัญหาสำหรับนักศึกษาของมูนีย์ (Mooney Problem Check List: College Form) ตามความเป็นจริง

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยการสาธิตสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2538 ทั้ง 3 หลักสูตร กล่าวคือ หลักสูตรประกาศนียบัตรศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตร์, หลักสูตรเจ้าพนักงานเกษตรกรรม

1.5.2 การปรับตัว หมายถึง การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน บุคคล สิ่งแวดล้อม ได้ตาม
 ปทัสถานของสังคม เข้าใจสภาพตนเอง สภาพแวดล้อม สภาพความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดำเนิน
 ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

1.5.3 ปัญหาการปรับตัว หมายถึง ปัญหาที่นักศึกษาประสบและรับรู้ในระดับจิตสำนึก ได้
 จากการรายงานตนเองของนักศึกษา จากแบบสำรวจปัญหาของนักศึกษา แบ่งออกเป็น 11 ด้าน
 ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการทางร่างกาย ด้านการเงินและที่อยู่อาศัย ด้านกิจกรรมทาง
 สังคมและนันทนาการ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านอารมณ์และส่วนตัว ด้านการปรับตัว
 ทางเพศ ด้านบ้านและครอบครัว ด้านศีลธรรมจรรยาและศาสนา ด้านการปรับตัวทางการเรียน
 ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา และด้านหลักสูตรและการสอน

1.5.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) ซึ่งคำนวณ
 ได้โดย เอาผลรวมของผลคูณของหน่วยกิตกับระดับคะแนนของแต่ละวิชาหารด้วยผลรวมของ
 หน่วยกิตของทุกวิชาที่เรียนมาทั้งหมด ในชั้นปีที่ 1

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน

(1) เป็นแนวทางให้วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น นำผลที่ได้จาก
 การวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในโครงการอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาในการปรับตัว
 เพื่อป้องกันการสูญเปล่าทางการศึกษา และหากิจกรรมช่วยให้นักศึกษามีการปรับตัวที่ดีและมี
 สุขภาพจิตที่ดีตามหลักจิตวิทยา เพื่อทำงานในชุมชนต่อไป

(2) ทำให้ทราบถึงลักษณะปัญหาการปรับตัวที่นักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุข
 สิรินธร จังหวัดขอนแก่น ประสบซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต้องานให้คำปรึกษาและ
 แนะนำโดยตรง

(3) เป็นประโยชน์ในการจัดสภาพการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย
 การสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ที่เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นแนวทางในการ
 ลดปัญหาความสูญเปล่าทางการศึกษาได้อีกทางหนึ่ง

(4) เป็นประโยชน์สำหรับอาจารย์ผู้สอน ที่จะตระหนักถึงความสำคัญของการ
 ปรับตัวของนักศึกษาและเข้าใจนักศึกษา ซึ่งส่งผลถึงการเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่
 ส่งเสริมการปรับตัวยิ่ง ๆ ขึ้น ทำให้การเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

(5) เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ที่ควรจะเข้าใจถึงความต้องการหรือสภาพปัญหาในการปรับตัวของนักศึกษา เพื่อหาหนทางป้องกันและช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาในการปรับตัว

1.6.2 ด้านการวิจัย

- (1) เป็นพื้นฐานในการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- (2) สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องการปรับตัวสำหรับงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ต่อไป